Anul III. Budapesta 11. Aprilie 1904. Nr. 15

VOINȚA POPORULUI

Organul partiduluĭ socialdemocrat reorganisat din Ungaria. Foaie pentru poporul muncitor Român.

Abonamentul:
1 an: 4 coroane, 1/2 an: 2 coroane, 1/4 an: 1 coroană
Un numer: 8 filerĭ. Dacă 30 foĭ se vor abonape o singură adresă abonamentul costă: Pe un 1/4 de an 60 filerĭ, pe 1/2 de an 1 cor. 20 filerĭ, pe 1 an 2 cor. 40 filerĭ.

Redactor prim: **Vilmos Mezőfi.**
Redactor responsabil: **Dionisie Cienadi.**

Aici să se adreseze tot felul de scrisorĭ banĭ
Redacția și administrația:
Szabad Szó Budapesta, VII., István-ut 67.
Numerul telefonuluĭ 59—21.

Către fratĭ!

Fiind spre sfârșitul pătraruluĭ, rugăm pe toțĭ frațiĭ nostri cărora li se sfârșește abonamentul la 1 Aprilie după călindarul noŭ să binevoiască a-șĭ reinoĭ abonamentul, că astfel trimiterea ziaruluĭ se nu sufere intârziere. Vremea grea umblă de-asupra noastră, fișcalul împărătesc adica procurorul ne-a dus numeriĭ din urmă din **„Voința Poporuluĭ"** și astfel marĭ pagubĭ am îndurat, de acea voĭ se stațĭ într'ajutor și pentru maĭ departe ca să putem lupta și de aci înainte pentru binele poporuluĭ.

Facem din noŭ băgătorĭ de seamă pe toțĭ cetitoriĭ și abonențiĭ nostri că prețul foaieĭ este a se plăti inainte, de oare-ce și noĭ de-asemenĭ înainte trebuie să plătim în tot locul. Nainte de toate ne rugăm de prietiniĭ nostri ca să nu-se supĕre pe noĭ dacă ar trebui să încetăm cu trimiterea foaieĭ, ci să ne sprijinească pentru că numaĭ atuncĭ o putem duce la un sfârșit bun, dacă regulat îșĭ plătește fie-care cetitor și frate al nostru dătoria, pentru că noĭ numaĭ din fileriĭ abonenților nostri susținem foaia, neavĕnd alt isvor de câștig.

Prețul abonamentuluĭ este următorul:

Pe 1 an — de 1 numĕr — 4 coroane.
» 1/2 » — » » » — 2 »
» 3 » — » » » — 1 »

Dacă se abonează 30 foĭ pe un nume, atuncĭ abonamentul va fi următorul:

Pe 1 an — 30 numĕre — 2 cor. 40 fil.
» 1/2 » — » » — 2 » 20 »
» 3 » — » » — — » 60 »

Maĭ departe rugăm pe vechiĭ noștri cetitorĭ să scrie pe mandatul postal (utalvány) și numĕrul sub care primesc foaia, iar cetitoriĭ ceĭ noĭ sa-șĭ scrie numele curat și la înțeles, amintind și aceea că numaĭ acum abonează foaia pentru întâia dată.

Administrația
„Voința Poporuluĭ."

Baniĭ, scrisorĭ și alte întrebarĭ au se trimite pe adresa aceasta:

SZABAD SZÓ
Budapest, VII., István-ut 67. sz.

Ce-am făcut de Paști?

(Raport.)

Frațiĭ nostri de Paștile ungureștĭ au ținut o mulțime de adunărĭ, între carĭ cea maĭ mare a fost adunarea regnicolară a plugarilor ținută la Dévaványa, unde din 9 comitate s'au grăbit cu sutele frațiĭ nostri ca să ieie parte la adunarea aceasta.

Adunarea a hotărît următoarele: Adunarea regnicolară a plugarilor a luat la cunostinsă cu îndestulire și bucurie raportul secretaruluĭ partiduluĭ nostru socialdemocrat reorganizat. S'a încredințat adunarea, că secretariatul și 'n anul trecut a desvoltat o muncă uriașă. Cu mândrie constată, că partidul în anul decurs s'a mărit, s'a întărit și in sute de sate s'au ales organe de a-le noastre. Cea maĭ bună dovadă despre progresarea noastră este faptul, că foaia partiduluĭ nostru „Szabad Szó," care iese în fiecare sĕptămână și odată are patru paginĭ și altă dată opt paginĭ. Altă împrejurare îmbucurătoare este, că foaia românească a partiduluĭ nostru tot mereu se lățește și partidul nostru dând prima foaie slovăcească, n'avem decât se bine cuvêntam munca și truda secretariatuluĭ pentru că a edat prima foaie slovacă socialdemocratică. Tot odată ne umple de bucurie acel fapt că cărțile, edate de partid zi de zi se lățesc, prin ce s'a dovedit, că partidul nu a negligat interesele poporuluĭ muncitor. Lucru maĭ noŭ este inființarea secțiuneĭ, unde prietiniĭ nostri pot primi sfat în afacerile lor de procese, aceasta va fi o instituțiune bine făcĕtoare pentru frațiĭ nostrĭ. Nu putem trece cu vederea faptul acela că fratele Mezőfi secretarul partiduluĭ nostru socialdemocrat a luat cuvêntul la ancheta ținută sub presedenția ministruluĭ președinte pentru dreptul universal de alegere și pentru aruncarea maĭ corespunzătoare a dărilor. Adunarea a examinat cărțile și socoțile secretariatuluĭ și le-a aflat în bună rênduială.

Adunarea în sfârșit a hotărit, că o comisiune constătătoare din frațiĭ: **Csenadi, Erl, Német, Mezöfi, Gál, Monoki, Rolus** și **Káló** se conducă afacerile partiduluĭ pentru a putea lucra și a lua pregătirile de lipsă pentru ținerea unuĭ congres la Budapesta.

Sever Bocu falsificător.

Intr'o foaĭe din Timișoara cetim următoarele: Azi inaintea de amiazi s'a pertractat inaintea tribunalului regesc de aici procesul criminal al lui Sever Bocu, actualul redactor al „Tribunei" din Arad, la alegerile trecute fost candidat de deputat dietal in cercul Radnei, funcționar mazilit dela «Lipovana« și cel mai intim prietin al lui Mangra, Ciorogariu, Russu, precum și mâna dreaptă a clicei arădane.

Sever Bocu la pertractarea presidată de dl jude de tablă Gerdánovits Sándor, s'a presentat insoțit de advocatul Dr Frecut, care a representat pe apărătorul de pân'aci al lui Bocu, pe Dr Alesandru Marta.

Luându-se naționalul acuzatului, Sever Bocu a declarat, că e redactor al »Tribunei« din Arad, cea ce a făcut penibilă inpresie asupra publicului numĕros, care a asistat la pertractare și din care public am observat că au lipsit toate elementele tribuniste din Timișoara.

Cetindu-se hàrtia de punere sub acuză, din ea resultă că Sever Bocu incă in anul 1898 a imprumutat 450 fl. dela banca nemțească din Lipova. Din cei 450 fl. a depurat numaĭ 60 fl. până 'n anul 1901 când Sever Bocu a pășit candidat de deputat dietal in cercul electoral al Radnei, fiind susținut de Mangra și soții. Ocupat cu deputăția S. Bocu și-a uitat sĕ-și reguleze cambiul și astfel acesta a fost protestat, iar giranții trei țĕrani fruntași din Șiștarovet: Iosif Bojinescu, Vasilie Miculescu și Iosif Șuricescu toți trei oameni de omenie, au fost dați in judecată. Sever Bocu strins cu ușa, aleargă pe la giranți, pe care ii momește cu vorba de ii predau un nou cambiu, neumplut, dar pentru suma de 780 cor. Bocu insĕ a abusat de increderea pusă in el și a ridicat 800 cor. pe cambiu, pe care neregulându-l giranții au plătit suma de 922 cor. și ce e mai mult Vasile Miculescu și Iosif Bujinescu au fost și execvați, făcenduli-se astfel cea mai mare rușine.

Acuzatul Bocu și-a adus la pertractare niște mărturii dintre cari una a declarat, că a auzit cum insuși giranții au spus, că se invoesc ca Bocu sĕ ridice suma de 800 cor. pe cambiul neumplut. Giranții insĕ au declarat ca acuma vĕd pentru intêia dată pe mărturiile lui Bocu.

Subprocurorul a cerut pedeapsă foarte aspră, fiind-că Bocu ca om cu școală a inșelat pe niște țĕrani și incă chiar cu cambii despre care el, ca fost funcționar de bancă, trebuia sĕ știe cât sunt de gingașe. Bocu e vrednic de pedeapsă și pentru faptul că de ani de zile a tot amânat sfĕrșirea acestui proces.

Apĕrătorul acuzatului se silește a arăta nevinovăția clientului sĕu.

Tribunalul se retrage și președintele Gerdánovits anunță sentința prin care Sever Bocu, colaborator intern la «Tribuna« din Arad, a fost găsit vinovat pentru falsificare de documente și e pedepsit la **șase luni inchisoare (börtön)** precum și la plătirea cheltuelilor.

După cum aflăm numai in comuna Șiștarovet, de unde e Bocu, s'au plătit până acum 14 mii cor. pentru cambiile lui. Averea luĭ Todor Blagoescu a fost vêndută inlicitație, iar Nicolae Mușterescu s'a nenorocit cu totul pe urma vinderii averii sale la dubă pentru datoria făcută de Bocu, fără știrea și invoirea lui Mușterescu.

Cu procesul de azi s'a făcut numai inceputul, căci după cum aflăm vor mai urma și altele și tot de natura celui de azi.

Sever Bocu și-a incheiat cariera, afară de cea incepută acum la „Tribuna" din Arad. Oamenii corecți au acum ocasie sĕ vadă că cine și ce fel de om a făcut pe criticul tuturora. Ca funcționar de bancă falsifică cambii, iar când e dat afară incepe o luptă nebună contra protopopului Voicu Hamsea și contra tuturor celor de o convingere cu d-sa. Coloanele „Tribunei" se pun la disposiția lui Bocu, iar acesta fraternisează cu Mangra, cu Ciorogariu, cu Russu, cu Goldiș Lați și cu toți aderenții acestora Acum i-s'a infundat. Pedeapsa meritată mult, acum și-a primit o. Publicul cel mare va ști acum, că din ce fel de elemente se alcătuește gruparea «Tribunei« arădane și in consecință se va grăbi a rupe ori ce legături cu oamenii, a căror iubire de neam se reduce la falsificarea cambiilor, la inșelarea țĕranilor români.

Sfat în procese

Partidul nostru social-democrat reorganizat pentru a sta în ajutor fraților nostri a inființat o secțiune a sa, de unde frațiĭ nostri pot se primească sfat în afacerile lor de procese, însă numaĭ aceia, carĭ sunt abonențiĭ foilor noastre fie acelea ungureștĭ, nemțeștĭ sau româneștĭ. Dacă ni se adresează cineva după sfat, atuncĭ trebue să subscrie scrisorea

cu președintele și notarul organuluĭ din acel sat nostru și dacă au sigil, atuncĭ să fie pecetluite acele scrisorĭ cu sigilul organuluĭ. Dacă președintele și notarul organuluĭ nostru nu va recomânda pe sau cutare cutare frate, unuĭ ca atare sfat nu-ĭ dăm. Hărtiĭ de procese să nu ne trimită nimenĭ, până ce noĭ nu le vom cere, ca să nu se peardă oare-cumva. Numaĭ în cause **serioase** să se adreseze către noĭ. Fără provocarea noastră să nu vină la Pesta nimenĭ, ca să șĭ facă cheltuelĭ zădaraice, că dacă va fi lipsă de el, noĭ chema-l-om.

Pentru plătitoriĭ de porție.

Peste câteva zile se întărește din partea regeluĭ nostru legea prin care se orĕndueşte încassarea contribuțieĭ și a tot felul de dărĭ. Ministru-preș dinte a făgăduit că va afla un mod oare care pentru ușurarea moduluĭ și chipuluĭ de-a plăti porția. Ear ministrul de finanțe a și spus că acel mod va fi următorul:

Restanța de dare din pătrarul al doilea, al treilea și al pătrulea din anul 1903, precum și restanța de porție din pătrarul întâiu din acest al 1904 an se poate plăti și în rate maĭ multe, aceasta îngăduealǎ ministrul o va da fie-căruĭ contribuent, care în această privință se va adresa către autoritățĭ. **Cămată** nu vor plăti pentru aceasta întârziere.

Așadar plătitoriĭ de dare au drept ca să ceară termen de-a șĭ plăti dările. Rugările de atare natură sunt scutite de timbre (ștemple) ba se pot face chiar și numaĭ cu vorba.

Termenul de plată și îngăduelile cerute le fac și dau autoritățile administrative și plătitorul are drept ca să plătească darea în maĭ multe rândurĭ! Camătă de întârziere nu se plătește pe acea vreme cât a ținut starea afară-delege a țăriĭ. Așa dar să fie tot însul băgător de seamă, ca să nu poftească scutirea de camătă și pe acel timp și pentru astfel de darĭ carĭ nu sunt scutite de camătă, că prin aceasta numaĭ cale și cheltuelĭ zădarnice îșĭ vor face. Cine poate, grăbească, că să nu-ĭ vină executorul pe cap.

De pe câmpul de luptă.

Rĕsboiul ruso-japonez

Rușiĭ înrolează coreenĭ.

Londra, 19 Martie. — O telegramă din Seul anunță că rușiĭ aŭ înrolat în armată o mie de coreeanĭ carĭ aŭ devenit supușĭ rușĭ.

Acestia aŭ fost pușĭ să facă paza băeĭ Possiet.

Detașamentul de gardă format de o brigadă a Siberieĭ de est a fost rechemat la Wladiwostok, de oare-ce întărirea garnizoaneĭ de acolo este neapărat necesară.

Versiune rusă asupra ciocnireĭ de la Tsoengdșu.

Petersburg, 19 Martie. — „Agenția telegrafică rusă" prezintă încăerarea între avant-posturĭ de la Tșoengdșu ca o strălucită acțiune militară rusă. Prima ciocnire cu japoneziĭ în nordul Coreeĭ, ciocnire care s'a sfîrșit cu victoria-armelor ruseștĭ, a pricinuit japonezilor de zece orĭ maĭ multe perderĭ de cît rușilor. După știrĭ din sorginte coreeană japoneziĭ aŭ înmormîntât aproape 50 de morțĭ; 120 de răniți aŭ fost transportațĭ, cu ajutorul a 500 de coreeanĭ, la grosul trupelor japoneze. Zăpăceala printre japonezĭ a fost atît de mare în cît aŭ arborat două drapele ale Cruceĭ-Roșiĭ, în semn că vor să se predea.

O asemenea zăpăcială printre japoneziĭ nu s'a văzut în războiul cu China.

Printre trupele staționate la Liaojan a domnit un mare entuziasm la știrea despre prima luptă strălucită dată în Coreea.

Povestirea acesteĭ marĭ victoriĭ ruse e o dovadă despre puterea imaginativă a oficioaselor ruse.

Interview sensațional cu un colonel rus.

Petersburg, 19 Martie. — Ziarul „Petersburgskaja Wiedomosti" publică un interview sensațional cu colonelul Werestschagin, fost ofițer în statul-major al generaluluĭ Kuropatkin.

Colonelul previne opinia publică în contra orĭ-căreĭ înșelărĭ de sine și în special în contra deprecierеĭ forțeĭ adversaruluĭ.

Cu privire la afirmația ziarelor ruseștĭ cum că japoneziĭ n'ar fi în stare să debarce maĭ mult de 200 miĭ de oamenĭ, colonelul Werestschagin zice: «După părerea mea asemenea iluziunĭ sînt foarte primejdioase. Să ne aducem numaĭ aminte de ultimul războiŭ cu Turcia. Și atuncĭ spuneam că Turcia poate să pue pe picior de războiŭ în potriva noastră cel mult 200.000 oamenĭ și am inceput războiul cu patru corpurĭ de armată. S'a văzut pe urmă cît ne înșelasem: am trebuit să ridicăm armata noastră pină la 600.000 oamenĭ: războiul a durat aproape doĭ anĭ și ne-a costat două miliarde de francĭ.

Și Turcia nu e Japonia, nu numără 50 de milioane de locuitorĭ și puteam să ajungem lesne pînă la ea. Nu trebue să trimitem trupele la 10.000 verste depărtare și ne războiam, ca să zic așa, ca la noĭ acasă.

Astăzĭ lucrurile sînt cu totul altminterĭ. Trebue să ne măturisim că avem în fața noastră un adversar puternic și curajos, hotă să pue în joc întreaga-ĭ existență pentru re șita lupteĭ. Trebue să învingă orĭ să piară.

Putem noĭ, oare presupune că un adve sar atît de rafinat și atât de priceput a într în războiŭ fără a'șĭ cunoaște puterea.

Japoneziĭ nu sînt maĭ puțin pricep în ale războiuluĭ ca buriĭ. Aceștia din ur aveaŭ abia 30000 de oamenĭ în luptă și t tușĭ au silit pe englezĭ să pue pe picior războiŭ o armată de 250000 oamenĭ.

De ce să ne as cundem nouă în-și adevărul că, la caz de nevoe japoneziĭ pot pue pe picior de războiu 600—700.000 oamenĭ?

Automobile în războiu.

Petersburg, 19 Martie. — Se anunță d Charbin că în armata rusă din Manciuria va introduce un serviciu de automobile.

Arzenalul din Kirin.

Viena, 20 Martie. — Ziarele din Berl află din Tien-Tsin că rușiĭ au pus stăpin pe arsenalul chinez din Kirin, unde au incep fabricația munițiunilor pentru trupele d Mandciuria.

Marinarĭ sărbătorițĭ.

Odesa, 20 Martie. — După sosirea m rinarilor de pe »Varjag« și »Korejetz«, s oficiat un Te-Deum solemn pe piața primări

Un prânz s'a oferit în urmă marinaril în cazarmă, și ofițerilor la școala militară.

Cablu închis.

Londra, 20 Martie. — Cablul Mar Norduluĭ a fost închis pentru utilitatea public

Expulzarea unuĭ ziarist.

Londra, 20 Martie. — Autoritățile ruse au comunicat astăzĭ correspondentuluĭ speci al ziaruluĭ londonez Daily Mail din Niușvar un ordin de expulzare.

Starea de asediu la Niușvang.

Londra, 20 Martie. — Anglia și Statel Unite au consimțit la decretarea stăreĭ asediu în Niușvang.

Ajutor partiduluĭ.

Următoriĭ frațĭ au trimis ajutor partid luĭ nostru social democrat reorganizat de noĭ din țară: B. Janos 1 cor., P. József 4 fill., B. György 10 fil., O. János 20 fil., S Antal 10 fil., G. Ferencz 20 fil.. J. Andras 1 fil., Sz. Mihály 20 fil., K. Mátyás 10 fil., (András 30 fil.. V. Antal 30 fil., B. Ictván 2

E tristă luna . . .

Imĭ pare luna 'n astă seară
Maĭ palidă ca de obiceiŭ,
Când vremea-ĭ dulce și ușoară,
Când ventul murmura prin teiŭ.

Ce-o fi avênd ma 'ntreb în mine,
De 'șĭ poartă pasul abătut,
Pe căĭ piezișe și străine,
In codrul greŭ de răzbătut?

Răspunde vêntul: luna ĭ tristă
Și plânge lacrime șirag.
C'a pângărit'o 'ntr'o revista
Poetul ce-ĭ era maĭ drag!

Poiană.

Măgarul și Cânele.

(Poveste.)

Au grăbit buniĭ stăpânĭ,
De au pus dare și pe cânĭ.
Dând și neamuluĭ cânesc:
Dreptul seu cetățenesc. —
Ca prin sate bătă-l bruma —
Să umble maĭ cu onoare,
Nu cum umbla pân' acum
Tot cu coada 'ntre picioare.
Și vestea din mână în mână
A ajuns până la stână.
Și vorba din gură în gură . . .
— Până la câniĭ de la șură.
Ear un câne maĭ cu toane,
L'a întrebat pe măgariŭ:
— Cum se poate mĕĭ cucoane,
Că pe tine domn maĭ mare,
Să n'arunce pic de dare
Când tu în turma cea de oĭ:
Mergĭ nainte, noĭ napoĭ?
— Ear măgarul i-ar fi spus,
Ridicându-șĭ capu 'n sus:
Eac'așa nu-ĭ lucru mare,
Că la casa cea de dare,
Unde se arunc birurĭ grele,
Sunt neamurĭ de-a mele.

Nermis. **P. C. Bihoreanul.**

Primele dezmierdărĭ.

— Ți-aducĭ aminte? — așa il întrebă copila brună, pe el, frumosul, puternicul; și 'l privi suav în ochĭ negri, dezmierdatorĭ.

In privirea aceea era o întreagă poemă de amor; și el, vĕzênd pupilele'ĭ dulcĭ, inamorate, țintite pe dînsul, se infioră și tremură.

«Era splendidă dimineața, — urmă copila, — cerul senin ca nicĭ odată . . . Ne așezasem pe micul divan, colo. în sala de mâncare, nu'ĭ așa? Tu eraĭ trist, foarte trist: îmĭ spuseșĭ că petrecuseșĭ o noapte îngroazitoare, din cauza cuvintelor mele recĭ, pronunțate cu o seară maĭ nainte, mĕ prefăcuĭ ne păsătoare și zimbiĭ cu dispreț și neincrezĕtoare dar inima... Oh, inima, draguțule sîngera...,

«Ți aducĭ aminte?.... Stam uimițĭ. înfi rațĭ, tremurand, ca și cum ne-ar fi fost team că ne găsiam singurĭ în acel întuneric miste rios care ne înconjura.

»Natura, care se deștepta întinerită di repauzul nocturn, îșĭ arĕta suveranele'ĭ fru musețĭ, și ca și cum ar fi vrut să ne scoa din extazul amoruluĭ nostru, pĕsĕrile îșĭ tr meteau până la noĭ cântecele lor armonioase în carĭ vibrau accente de o iubire sfîntă auzirăm atuncĭ susurul frunzelor, șueratu vîntuluĭ și, fermecațĭ de acel spectacol ca ni se arĕta, făcurăm să tacă amorul nostr care în acea poezie devenie ceresc.

»Cât timp rĕmăseram biruițĭ de fascina rea aceasta? Nu mĭ-aduc aminte.

„....Dar fu o clipă în care inimele noastr bătură maĭ tare, ochiĭ tĕĭ scînteeară, buzel tale se făcură maĭ roșiĭ și maĭ lacome de se lipi de buzele mele și, te rugașĭ...

»Rugăciunea fu dulce, delicată ca amorul tĕŭ; o respinseĭ, și rĕspunsul meŭ f violent, sĕlbatec ca și pasiunea mea.

»Vĕzuĭ apoĭ ochiĭ tĕĭ lĕcrĕmând și bu zele tale strîngăndu-se mîhnite; și simț atuncĭ o dorință mare de a mĕ arunca î brațele tale și de a te săruta... cu iubire....

»Dar îmĭ fu frică de acea dorință și fugi fugiĭ tremurând și cu înima sfisiată!...«

Așa zise, pe când vocea eĭ tremura ș privirea i se înflăcăra la amintirea acelor prim dezmierdărĭ pierdule!

Nicodem.

fil., Zs. Ferencz 20 fil., Zs. Dezső 20 filerĭ' toțĭ din Kis-Iratos pentru susținerea cancelarieĭ

Ni s'a trimis următoarele ajutoare: Sz. János din Salonta 88., A. Petru din Baia 2 cor., pentru fondul de alegerĭ; A. István din Turkeve secretariatuluĭ 6 cor., pentru fondul de alegerĭ 8 cor., și pentru fondul foaieĭ „Szabad Szó" 6 coroane.

Scrisorĭ de la frațĭ.

De la organul nostru din Gurba primim știrea, că organul pe anul 1904 s'a ales în următorul mod: Moise B. președinte, Petru B. notar; Joan T. cassar; Todor P. controlor, și Joan O. vicepreșident. Alegerea s'a întâmplat în cea maĭ mare liniște la 20 Mărtișor.

Noutățĭ.

Hotărîre înțeleaptă. «Libertatea» scrie următoarele: In sinodul protopopesc al tractului gr-or al Iliei, ținut luna trecută, discutându-se asupra lipsei mari de învețători cualificați, cum și de preoți, — s'a luat hotărîrea, ca fiecare preot sĕ stăruie în satul sĕu pe lângă oamenii cu stare mai bună, sĕ 'și dee copii la școli mai mari, în gimnasii, și apoi sĕi ducă la teologie și pedagogie, crescêndu-'și astfel din mijlocul lor tineri potriviți și cualificați a ocupa posturile de preoți și învĕțători din tract.

In sinoadele viitoare sĕ va da raport sĕrbătoresc și cu laudă despre cei-ce au putut îndupleca din satul lor pe unii ori alții la acest lucru bun! Bună hotărîre!

Alegerea de deputat la Nădlac. In urma balotagiului din cercul electoral al Nădlacului a reușit Dr. Nagy Sándor, advocat in Arad, care urmează programul partidei kossuthiste. Dr. Nagy Sándor a primit 1216 voturi, iar candidatul liberal Hász Antal 810. Alegătorii români cari la alegerea trecută au fost atât de neprecauți de au crezut in sinceritatea luptei unor cortești vênători de interese egoistice, deastădată au abandonat pasivitatea, proclamată in Nădlac de către cei ce s'au dus acolo sĕ faca „activitate", și s'au grupat unii pe lângă candidatul liberal, alții pe lângă cel kossuthist.

Premiĭ chiriașilor. Stăpâniĭ de case sunt foarte îngândurațĭ, pentru că casele le stau goale și trec lunĭ întregĭ fără ca cine-va să sĕ prezinte spre închiria vre-una. Unii din proprietarĭ sĕ iau cu mânile de pĕr; alțiĭ publică în ziare anunțurĭ, unul maĭ frumos de cât celalalt. Acum de curênd s'a publicat într'un ziar german următorul anunț: „Apartamente de închiriat în casele din strada Schowhanseralln Nr. 20. Fiecăruĭ chiriaș nou sĕ va dărui un tablou în valoare de 20 mărcĭ, representând „Fericirea conjugală" și două șuncĭ de câte 5 chilograme fiecare." Aci de bună seamă să vor îmbulzi mușteriĭ.

Armăsarul luĭ Kuropatkin. Calul, pe care va călări comandatul oastei rusești din Asia, Kuropatkin, in rĕsboiul contra Japoniei, e un armăsar puternic de șase ani, de soiu englez curat. Numele lui este «Marșal.»

Alegere de deputat în Timișoara. Sâmbătă trecută a fost alegere de deputat in Timișoara. Ministrul á latere Khuen Hederváry, fiind numit ministru, a abzis după obiceiu de deputat, dar' a fost reales Sâmbătă, avênd 1090 voturi, pe când contra candidatul Cseh a primit numai 269 voturi.

Arătare criminală în contra luĭ Ciorogar. Din Curtici ni-se scrie: „Poporul de aici a luat hotărire solidară, ca prin un advocat plenipotențiat sĕ pornească proces criminal in contra volnicului Ciorogar, pentru inșelăciunea comisă la alegerea de preot, nimicind sute de voturi ale credinciosilor indreptățiți a-și alege preot. — Curticeanul.

Un șerpe urias in Drava. Inainte de asta cu câte-va zile, nisce pescari din Lembach lângă Marburg (Stiria) au scos din Drava un șerpe uriaș, care avea o lungime de 3 metri. S'a constatat că este un esemplar din specia numită Python molurus. Șerpele a scăpat de sigur din vr'o menagerie și și-a dormit somnul de iarnă sub pământ sau sub muschiu. Șerpele era foarte slăbit.

Sanator pentru muncitori bolnavi. Dr. Stefan Wosinski, a înființat pe proprietatea sa dela băile de pucioasă din Balf, comitatul Sopron, un sanator stabil pentru muncitori, care este provĕzut cu 100 paturi, e deschis în tot decursul anului și primește atât bărbațĭ cât și femei bolnave. Tractamentul bărbaților e separat de al femeilor.

Pentru întreținerea câte a unui bolnav în sanator cu cercetarea medicală și cu folosirea băilor, în zilele de vară se plătește cor. 1.96, ear în cele de iarnă, cu încălzit și luminat cu tot, cor. 2.16.

Intreținerea constă: din 1, locuință cu haine de pat și cu serviciu; 2, dejun, la care se servește 4 dec. lit. supă și pâne; 3, prânz, la care se servește 4 dec. lit. supă de carne; 150 gr. carne și 3 dec. lit. fertură; 5, scaldă caldă, naturală, cu pucioasă și băi minerale.

Taxă de cură nu solvesc nici membrii sanatorului muncitorilor și nici aceia, cari dovedesc cu atestat în regulă, că sunt lipsiți de avere.

Pentru tractamentul medical, fără privire la lungimea timpului petrecut la băi, se solvește taxa de 6 cor.

Bolnavii sanatorului se bucură de o reducere de 25% la prețul medicamentelor și la bandagele medicale

Acei bolnavi, cari în locul băilor de pucioasă calde, circumscrise mai sus, vor sĕ se folosească de băi cu apă electrică, de curent electric, de băi de noroiu, sau de cură de apă rece, se bucură de o reducere de 50% a prețurilor de sus.

Atragem luarea aminte a muncitorilor nostri asupra acestui sanator.

Marșul unui regiment. Regimentul de husari din Chidinda mare este strămutat în Galiția, unde trebuie sĕ sosească în Aprilie. E interesant, că regimentul nu va călĕtori cu trenul, ci va face calea lungă până în Galiția călare. Plecarea a fost în 7 Aprilie și drumul va ținea vre o douĕ sĕptĕmâni.

Rĕsboiul si negoțul de teie. In urma rĕsboiului dintre Rusia și Japonia, are sĕ sufere mult negoțul de teie. Centrul negoțului rusesc de teiă e Moscva, unde neguțătorii de teie sunt foarte îngrijiți. Teia sĕ aducea din China, dar' acum cu trenul nu sĕ poate, fiind acesta cuprins de miliție, ear' pe mare e foarte anevoios transportul.

Măcelar de oamenĭ. Se anunță din Viena: In Ottakring noaptea trecută s'a întêmplat un omor îngrozitor. Calfa măcelaruluĭ Babrov, flăcăul de 17 anĭ George Ebner în timpul nopțeĭ s'a furișat în locuința stăpânuluĭ sĕu și cu un cuțit mare și-a omorît stăpânul, nevasta acestuia și un ucenic de 11 anĭ. Servitoarea s'a deșteptat și a voit să fugă, criminalul s'a luat însă după dînsă și a rănit o asemenea foarte rĕu. Tâlharul a încercat apoĭ să forțeze lădița cu banĭ, dar nu i-a succes și așa voia să sară pe fereastra caseĭ parter. Dar tocmaĭ în momentul acela treceau douĭ soldațĭ pe stradă, carĭ bănuind ceva rĕu, s'au așezat sub fereastră și au provocat pe asasin să se predea. Ebner s'a retras apoĭ în odae și cu acelaș cuțit, s'a împuns pe sine destul de primejdios. Peste câteva minute a sosit poliția, carĭ întrând în locuința au aflat părechea familiară moartă, ucenicul și servitoarea în agonie. Ebner și-a fost perdut asemenea conștiința. Ucenicul în spital și-a revenit in orĭ și a spus că Ebner a fost asasinul. Băiatul și-a perdut pe urmă iar simțirile. Ebner încă a fost ascultat în spital. A mărturisit totul și a declarat că nu maĭ acea regretă că a rănit și pe ucenic. Starea rănițilór dă puține speranțe de însănătoșire.

Câte stele sunt pe cer? Astronomul englez Roberts A. W. comunică interesante date asupra uneĭ chestiĭ, ce în continuu preocupă pe astronomĭ, anume câte stele sunt pe cer? Pretinde, că pe hemisfera sudică a ceruluĭ a numărat nu maĭ mult de cât 5600 stele, prin urmare pe întreaga boltă cerească sclipesc aproape 10.000 stele. Explorat cerul cu ajutorul unuĭ ochian de teatru, putem număra vr'o 10.000 stele, ear cu telescopul luĭ Yerkes 200 milioane. După doctorul Roberts, eacă cu ajutorul telescopuluĭ modern de fotografiat pregătim harta astronomică a firmamentuluĭ, am putea număra cel puțin 500 milioane stele.

Scoalele agricole. In Ungaria sunt astăzi 17 școale agricole inferioare de stat și 5 cu private. Aceste sunt în Rima-Szombat, Ada, Szt-Imre Geoagiu, Kecskemét, Lugoș, Jászberény, Hódmezővásarhely, Békés-Csaba, Karczag, Komárom, Szabadka, Breznóbánya și Șimleul-Silvanieĭ. Școalele agricole comunale și private sunt în: Bistrița, Feldioara, Mediaș, Sibiiu și Csákvár. Așa dară sunt total 22 institute agricole inferioare. Acestea s'au început în 1884 . . . Scopul organisăriĭ acestor școale este: instruirea copiilor micilor agricultorĭ și aĭ claseĭ muncitorilor în cunoștințele agricole. Dar să dă prea puțină atențiune folosuluĭ practic.

Din Racovița a fost în sĕptĕmâna trecută la ministrul Berzeviczy o deputație constătoare din cincĭ fruntașĭ: Ant. Peia inv., Alecs. Dragincescu, Nic. Berariu, Const. Suciu și G. Jurca în scopul ca să ceară 467 de lanțe de pământ fundațional in arîndă pe 12 anĭ, pe basa interpelațiuneĭ făcute de dep. Lendl în casa țăriĭ cu privire la aceste pământurĭ. Deputația a fost condusă de dep. Lendl. Ministrul a promis că le va împlini rugarea.

Un convoiu de 29 chilometri. Sâmbătă dimineața corpul 2. de armată din Viena a făcut esercițiu de marș in completă adjustare de rĕsboiu. Au plecat in rênd: 29 bataloane de infanterie, 6 escadroane de cavalerie și 12 bateriĭ de tunuri. Punctul de plecare a fost Praterstern, de unde frontul convoiuluĭ a plecat la ora 7 dimineața, iar sfêrșitul abia la 12 și 20 minute i-a venit rêndul sĕ se pună în mișcare. Convoiul a avut lungime de 29·3 chilometrĭ; maximalul marșuluĭ făcut a fost 40 chilometri, minimalul 25. Sfêrșitul convoiului a sosit acasă cam pe la 6 ore seara.

Cât mânâncă Bpesta. In anul 1901 au plătit locuitoriĭ din Budapesta 36 și jumătate milioane cor. dare de consum. Pe beuturĭ spirtuoase au plătit peste 12 milioane cor. tot aș după bere, după vin însă numaĭ 4 mil. După galițe un mil., după sălbătăciunĭ 732 miĭ. S'au trecut în capitală 88 miĭ de litre făină, licher, rum, cognac, 292 miĭ litre de bere, 259 litre de vin, 15 miĭ litre de must, 78 miĭ litre rachiu și 142 miĭ litre vin de poame. S'au mâncat 48 miĭ vite marĭ, 152 miĭ vițeĭ, 23 miĭ berbecĭ, 37 miĭ meĭ, 21 miĭ purceĭ, 189 miĭ porcĭ. și 93 miĭ de măjĭ carne afumată, un milion 269 miĭ 434 de puicĭ, 500 miĭ de rețe, 4 mil. 347 miĭ 768 de puĭ. Sĕlbătăciuniĭ au trecut 439 cerbiĭ și căprioare, 197 mistrețiĭ, 1400 capre. 74 miĭ iepurĭ, 6310 cocoșĭ. După socoteala făcută cad pe un om la an 88 litre de beuturĭ alcoolice.

In atențiunea consumenților spirtului puturos. Ministrul de interne a dat o ordinațiune aspră, că amestecarea spirtului cu eter sulfuric este oprită, deoarece s'a constatat că este ucizător de oamenĭ. Acest metod de a-se potența puterea vinarsuluĭ s'a importat din Galiția și s'a profesat în mod inspăimêntător la noi. Este știut și chiar, înainte cu câteva zile sĕ vestise și prin foi, că în mai multe locuri s'au inveninat oameni și au și murit. La aceste urmări triste aduce puturosul de vinars omenimea. Avênd acum remediul fie-care sĕ denunțe pe lizig din sat la organele competente, iar organele comunale, sĕ nu steie nici când pe partea jupânuluĭ cu vênzarea otravei.

Ciumă. Se depeșează din Iohanesburg: In suburbiul indian s'au întêmplat 30 decese de ciumă. Toțĭ sunt de origine din Asia. Poliția a isolat suburbiul galaenilor.

Padure arsă. In Bucovina a ars pădurea dela comuna Ligoț, făcându-se prin foc o pagubă de vre o 600 miĭ cor. Pădurea a fost proprietatea baronului Popper.

Cine vrea sĕ aleagă preot în Curtici — si pe cine? Popa Gligor, Ciorogar, Ispravnic și Victoria. Pentru-ce? Pentru-că sunt nemotenie. Iac'așa: Popa Gligor e neam cu Ciorogar, căcĭ are de concubină pe nepoata luĭ Ciorogar. Popa Gligor e neam cu Ispravnic, căcĭ trăește in nelegiuire cu sora luĭ. Și toate neamurile sunt agențiĭ Victorieĭ. Ințelegem Dar de ce-'l vreau tocmaĭ pe Nicorescu, care nici cualificat nu e și nici nu și-a dat samă inaintea spiritului fostuluĭ sĕu antecesor și preot literat Popescu din Jabăr, de resultatul activității (?) sale pe terenul literaturei bisericești? (Doar' nu va sĕ zică că

predicile lui Nicorescu ar fi goldișite? Nota culeg.) Iată pentru-ce, pentru-că dintre 6 recurenți numai Nicorescu e nemotenie incuscrită (?) cu Ciorogar. Ințelegem. Dar in Curtici totuș poporul își alege preotul sĕu!

Observare medicală. Un abonent din Orad a mare ne scrie: „Mai mulți fruntași gr. or. români din Bihor, ne mai putênd inte-lege ținuta vicarului Mangra, a cărui țintă e plină de inconsecințe oficioase, morale și politice, in interesul bine priceput al bisericei, sunt siliți sĕ facă rugare la Metropolitul și la Ministrul de culte, ca sĕ ordineze față de Mangra observare medicală, spre a constata că dispune de interval lucid sau ba? Căci intru adevĕr câtă prostie face acest om, in calitate de vicar și cu câtă grandomanie și vanitate se svêrcolesce, insĕ cu puțin resultat pentru susținerea reputațiunei sale (?) iți vine sĕ crezi că nu e intreg. — Ne temem că cu privire la Goldiș și față de Mangra se va realisa proverbul: „A ki másnak vermet ás, maga esik bele", adecă: cine sapă groapa altuia, singur cade 'n ea. —

Fumatul în trên. In luna viitoare întră o nouă rênduială cu privire la fumat (pipat) în tren, atât în vagoane, cât și la gări (stații). In toate saleie de așteptare și in localurile închise ale gărilor, fumatul va fi oprit. Pe trenuri vor trebui sĕ fie cupee de clasa I. și II. și după trebuință și de clasa III pentru nefumători unde nu este iertat a pipa sub nicĭ o condiție.

Inveninărĭ cu rachiu. Un abonent din Ruderia ne scrie, că până acum au murit preste 20 oameni din Rudăria. Lăpușnic și Baia, toți in urma inveninărĭĭ cu rachiu, iar preste 20 înși zac in pat atât de bolnavi incât numaĭ e nĕdejde de scăpare. Se dă cu socoteala că rachiul e fiert in facrica lui Gyoköty din Oravicza, ale căruĭ căzane conțin prea mult plumb. Căzanele precum și rachiul aflat in deposit au fost luate, iar cadavrele s'au exhumat. Cercetarea ce s'a poornit va da de gol pe pĕcătoșii și lacomii invenitători ai bieților oameni.

In beție. „Tel rom" scrie următoarele: George Caprariu și George Sfercociu din Vîsag (in comitatul Caraș-Severin), prietini buni de altcum, au mers Luni la cârcĭmă și în toiul acesteia Căprariu a junghiat pe prietinul sĕu. După Sfercociu a rĕmas soție săracă și datoriĭ multe, ear' ucigasul fiind arestat, soția lui cu șase copilași a rĕmas peritoare de foame. — Eată încă un esemplu trist despre nenorocirile la cari împinge pe om patima beției!

La situație. Vineri, din sĕptĕmânile cute, s'a votat in dietă îndemnitatea, ear' in sĕptĕmâna din urmă legea de recrutare pe 1904 și budgetul pe 1903.

In urma acesteia se vor ținea in Maiu asêntările pe 1904 și se vor scoate dările. Cu privire la dărĭ trebue sĕ știm, că interese de întârziere pentru darea neplătită nu e iertat sĕ se ieie și conform legii. darea restantă sĕ poate plătĭ și in rate. Aceasta dorință sĕ aduce cu graiul la cunoștința diregătoriei de dare sau notarului comunal.

In focul discuției. Intre Emil Jebelian locuitor în Chișoda și Vasile Milovan tot de acolo, Marțĭ dup'ameaz s'a încins o discuție foarte aprinsă. In focul discuțieĭ Jebelian a scos un revolver și l-a slobozit asupra prietenuluĭ, rănindu l grav la picior. Jebelian a fost deținut, ear Milovan, care probabil rĕmâne schilav pe toată vieață, a fost luat in ingrigire medicală.

La temniță. Dr.-ul Cassiu Maniu. advocat la Cluj, osândit la un an temniță de stat pentru un articol din reposata »Tribuna« își va incepe osânda la 13 Aprilie, in temnițele dela Vaț.

Bani furați și găsiți. Din Fenesulsăsesc ni-se scrie, că in ziua de 26 Februarie c. mergênd Dumitru-Sĕlăgean din Feneș la têrg la Vînț, pe calea ferată către Cucerdea i-s'au furat din buzunar 471 florini. Conductorul a făcut visită și s'au aflat banii la 4 cătane în boconci, sub obiele. Bucuria omului!

Rectificarea listelor electorale. Impăcarea din Die ă, a făcut posibil, ca lucrările de aruncurĭ de dare să se poată pune la așa vreme la dispoziția delegaților de conscriere, încât acele până la 15 Aprilie să-și poată termina lucrările. Ministrul de interne — precum scrie „M. N." — a provocat prin ordinațiune comisiunile centrale, să termine conscrierile până inclusive 15 Aprilie. Ministrul de interne a atras totodată atenția comisiilor centrale, că membrilor insărcinațĭ cu conscrierea nu le compete cărăușie și totuși cu regret a observat că in unele comitate și au socotit cărăușia și atarĭ delegațĭ carĭ și după poziția lor socială n'ar fi avisațĭ la aceasta.

Alegere de deputat în Brașov. Marți, în 22 l. c., a fost alegere de deputat în cercul I. al Brașovului, devenit vacant prin depărtarea lui L. Korodi in Germania. Românii și Ungurii n'au pus candidat și așa a fost ales cu aclamațiune candidatul partidului poporal săsesc Traugott Copony.

Piatul.

Carne de vită	1 cor. 20 fil.	—	1 cor. 80 fil	
Carne de porc	1 » 12 »	—	1 » 24 »	
Slanină proaspetă	1 » 20 »	—	1 » 30 »	

Galițe:

Puĭŭ	1.60—2 cor.	kilograma
Rață	1.40—1.60 »	
Gâscă	1.40—1.50 »	

Poame:

Mere	30—32 cor.	maja
Pere	50—70 »	

Legume:

Crumpênă: 400—480 cor. o sută de măjĭ.
Ciapă cu 50 kilogram 13—15 cor.

Bucate:

Grâŭ	8.05—8.70 cor.	50 kilograme
Secară	6.45 - 6.60 „	
Ovĕs	5.75—5.95 „	
Cucuruz	5.30—5.40	

ADUNĂRI.

Adunarea din Uj-Kigyós. un sat pe pusta grofuluĭ Wenkheim a decurs în rânduiala c a maĭ bună sub preșidența luĭ L. István. neguțător, ear ca notar al ședințeĭ a fost prietinul nostru A. L. András. Vorbirile le a ținut N. János și M. Jenő din Ciaba. Slujitoriĭ grofuluĭ au voit să tulbure adunarea, dar frațiĭ nostri nu au putut fi căpătațĭ să recurgă la fără-de legĭ și astfel din nou s'a dovedit lumea, că partidul social-democrat reorganizat este partid serios și plin de viață.

Poșta Administrațiuneĭ.

Timbre pentru rĕspuns. Rugăm pe toți aceĭ frațĭ și prietinĭ carĭ ne scriu și doresc vre-un rĕspuns oare-care va să ne trimită timbre, mărcĭ poștale (ștemple), căcĭ partida nu î în stare să rĕspundă tuturor fraților.

Aducem deci tuturora la cunoștință, că de azĭ în colo numaĭ acelora le vom rĕspunde, carĭ în scrisorile trimise nouă, pun și timbre.

Sigil. Organele partiduluĭ nostru din fiecare comună au lipsă de sigil (peciet), cu care să întăresc scrisorile ce ni-se trimit. Decĭ fiecare organ are trebuință de un atare sigil (peciet.) Pentru a încunjura cheltuelĭ zădarnice secretariatul partiduluĭ nostru social democrat reorganisat, s'a hotărît să trimită organelor sigile (pecieturĭ) marĭ cu 6 coroane, ear cele micĭ în preț de 5 coroane. Baniĭ se trimit înainte.

Maĭ multor prietini. Ne întrebațĭ că ce-ĭ de făcut? Eată ve rĕspundem: pace fraților și ear pace să fie între voĭ. Cu acest cuvênt: pace vĕ întăriți credința voastră în partidul socialdemocrat, în dreptățile luĭ Cristos.

Față de autorități purtați-ve în pace, ca să nu dațĭ prilei jendarmilor să sară asupra voastră cu sulița, baioneta și pușca, Dar voĭ de aceea închidețĭ în inimele voastre și pentru maĭ departe ideia desrobieĭ, care vi se va aduce prin partidul socialdemocrat reorganizat din Ungaria.

Niculae M. în Partoș. Aĭ plătit abonamentul până la 1 Julie. 1904.

Următoarele cărțĭ se află spre vînzare.

	Cor. Fil
I. in Maĭu cântece socialiste	—.20
Ce vor socialiștiĭ Românĭ	—.25
Primejdia națională	—.10
Ce este și ce vrea socialismul	—.10
Chatechizmul femeei muncitoare	—.20
Cărți de cetire	—.20
Tactica socialdemocrației	—.50
Statul viitor	—.25
Pușcăriașul	—.10
Starea Țărănimei cu tabloul lui Mille prețul	—.40
Manifestul Comunist prețul	—.50

Respândiți ideea! Cumpărați cărțile luminătoare! Banii să se trimeată înainte sau pe mandat postal, sau in stemple. Adresa Szabad Szó VII., István-ut 67.

Tipografia Ștefan Nagel
Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.